รายงานดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ กลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2564

กระทรวงแรงงาน
สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน

รายงานดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2564

ปีที่พิมพ์ 2565
ครั้งที่พิมพ์ 1
จัดทำโดย กระทรวงแรงงาน
สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน
กองเศรษฐกิจการแรงงาน
โทรศัพท์ 0 2232 1380
ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ : labourecon.nss@mol.mail.go.th
ISBN (e-book) : 978-616-555-216-5

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ กลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2564

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตรวมทุกด้าน 53.34 คะแนน

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน (คะแนน)

1. ด้านสุขภาพ (62.84)
(สภาพร่างกาย, โรคประจำตัว, ปัญหาสุขภาพ, ฯลฯ)

2. ด้านสภาพแวดล้อม (62.72)
(ที่อยู่อาศัย,น้ำประปา, ไฟฟ้า, ขยะ, มลพิษ, ระบบขนส่ง, ฯลฯ)

3. ด้านความพร้อม (61.96)
(การใช้ภาษา, อินเตอร์เน็ต, ทักษะอาชีพ, ฯลฯ)

4. ด้านเศรษฐกิจ (60.80)
(รายได้, คนร่วมใช้จ่าย, ภาระหนี้สิน, ฯลฯ)

5. ด้านความปลอดภัย (58.17)
(การบาดเจ็บ,ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน, ฯลฯ)

6. ด้านสังคม (55.49)
(สภาพความเป็นอยู่, ปัญหาในที่ทำงาน, ฯลฯ)

7. ด้านอื่นๆ (54.28)
(เวลางานกับเวลาส่วนตัว, ความสำเร็จในชีวิต, การเป็นที่ยอมรับ, ฯลฯ)

8. ด้านการทำงาน (53.81)
(ระยะเวลาทำงาน, ปัญหาในอาชีพ, ฯลฯ)

กลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล ให้ความสำคัญกับคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน ดังนี้ (ร้อยละ)

1. ด้านสังคม (23.66)
2. ด้านการทำงาน (21.95)
3. ด้านอื่นๆ (12.57)
4. ด้านความปลอดภัย (10.36)
5. ด้านเศรษฐกิจ (8.95)
6. ด้านความพร้อม (8.17)
7. ด้านสุขภาพ (7.42)
8. ด้านสภาพแวดล้อม (6.91)

คุณลักษณะแรงงานนอกระบบ กลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล

เพศ (ร้อยละ)

หญิง (56.07)

ชาย (43.93)

ภูมิภาค (คน)

1. ตะวันออกเฉียงเหนือ (3,849)
2. เหนือ (1,437)
3. ใต้ (457)
4. กลาง (363)
5. ตะวันตก (276)
6. กทม. ปริมณฑล (141)
7. ตะวันออก (112)

การศึกษา 3 ลำดับแรก (ร้อยละ)

1. ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า (61.75)
2. ม.ต้น หรือเทียบเท่า (21.82)
3. ม.ปลาย/ปวช. หรือเทียบเท่า (14.18)

ช่วงอายุ (ร้อยละ)

อายุ 20 – 59 ปี (76.55)

อายุ 60 ปี ขึ้นไป (22.53)

อายุน้อยกว่า 20 ปี (0.92)

ผลการวิเคราะห์ปัญหาของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2564

ไม่มีปัญหาด้านแรงงาน ร้อยละ 65.92

มีปัญหา ร้อยละ 34.08

(ร้อยละ)

- ไม่มีงานทำอย่างต่อเนื่อง (63.33)
- ขาดทักษะฝีมือทั่วไป (32.68)
- ค่าตอบแทน (29.50)
- ขาดทักษะฝีมือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม (13.80)
- การรวมกลุ่มอาชีพ (13.71)
- ไม่รู้สิทธิด้านกฎหมาย (8.71)
- สภาพแวดล้อมในการทำงาน (6.50)
- ไม่มีความปลอดภัยในการทำงาน (5.79)

ไม่มีปัญหาจากการประกอบอาชีพ ร้อยละ 82.88

มีปัญหา ร้อยละ 17.12

(ร้อยละ)

- ไม่มีสวัสดิการ (74.74)
- ชั่วโมงการทำงานมากเกินไป (11.62)
- ไม่สามารถหยุดงานได้ (10.74)
- ไม่ได้รับค่าตอบแทนตามที่ตกลงกันไว้ (10.21)
- ได้รับค่าตอบแทนล่าช้า (8.54)
- อื่นๆ (3.26)

ผลการวิเคราะห์ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ
ของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2564

(ร้อยละ)

1. สนับสนุนอาชีพเกษตรกรรม (91.62)

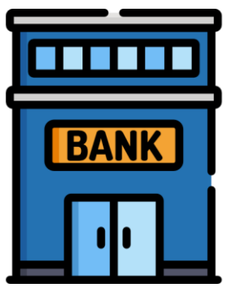

2. ทุนในการประกอบอาชีพ (91.53)

3. ความต่อเนื่องในการทำงาน (90.79)

4. ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้นเป็นธรรม (89.09)

5. อาชีพเสริม (88.83)

6. ข้อมูลข่าวสารด้านแรงงาน (88.60)

7. พัฒนาฝีมือทั่วไป (87.47)

8. คุ้มครองความปลอดภัยในการทำงาน (87.39)

9. ความรู้ด้านกฎหมาย (87.33)

10. แก้ไขสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน (86.66)

11. การรวมกลุ่มอาชีพ (86.58)

12. พัฒนาฝีมือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม (85.19)

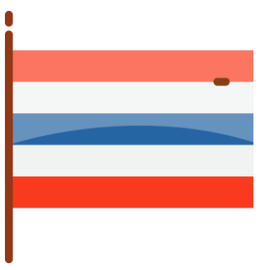

13. หางานทำในประเทศ (74.63)

14. หางานทำในต่างประเทศ (58.15)

คำนำ

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน ได้ดำเนินโครงการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ และสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 กำหนดเป้าหมายการสำรวจและบันทึกข้อมูลตามข้อมูลการสำรวจแรงงานนอกระบบปี 2562 ของสำนักงานสถิติแห่งชาติ รวมทั้งสิ้น 189,656 คน เพื่อสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบรายทะเบียนให้กระทรวงแรงงานมีข้อมูลที่มีความถูกต้องสมบูรณ์ และมีข้อมูลที่นำไปใช้ประโยชน์ในเชิงวิเคราะห์ข้อมูลแรงงานนอกระบบสอดคล้องตามบริบทแต่ละพื้นที่ นอกจากนี้เพื่อบูรณาการและเชื่อมโยงฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงานภาครัฐและเอกชนรองรับการใช้ข้อมูลทั้งบุคลากรในหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน ส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสานต่อนโยบายรัฐบาล เพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจอาศัยแบบสำรวจที่ดำเนินการโดยสำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ที่ได้จัดทำโครงการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ และการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562 ภายใต้กรอบแนวคิดในการศึกษาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบที่ครอบคลุม 8 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ 2) ด้านสังคม 3) ด้านสุขภาพ 4) ด้านความปลอดภัย 5) ด้านสภาพแวดล้อม 6) ด้านการทำงาน 7) ด้านความพร้อมและศักยภาพ และ 8) ด้านอื่นๆ โดยมีประเด็นในการสำรวจ ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ข้อมูลเกี่ยวกับคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ ข้อมูลเกี่ยวกับการได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม ข้อมูลเกี่ยวกับความพร้อมและศักยภาพของแรงงานนอกระบบ ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาด้านแรงงาน และข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการการช่วยเหลือจากภาครัฐ

ดังนั้น สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน จึงจัดทำรายงานในกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล เพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบครอบคลุม 8 ด้าน ในระดับภูมิภาค โดยจำแนกตามภูมิภาค 7 ภูมิภาค ได้แก่ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคกลาง ภาคตะวันออก ภาคตะวันตก ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ หวังว่าข้อมูลผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบและการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบที่เผยแพร่ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับการกำหนดนโยบายและการวางแผนการบริหารจัดการแรงงานนอกระบบต่อไป

บทสรุปผู้บริหาร

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล

กลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล มีผู้ตอบแบบสำรวจ จำนวน 6,635 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.07 และเพศชาย ร้อยละ 43.93 ส่วนใหญ่ร้อยละ 77.48 มีสถานภาพสมรส มีอายุอยู่ในช่วง 20 - 59 ปี ร้อยละ 76.55 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า ร้อยละ 61.75 โดยแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล ส่วนใหญ่ร้อยละ 82.59 ไม่เคยมีประสบการณ์ทำงานมาก่อน มีเพียงร้อยละ 17.41 ที่เคยทำงานมาก่อน ส่วนใหญ่ร้อยละ 55.50 เคยทำงานเป็นพนักงานโรงงาน และเหตุผลที่ทำให้เปลี่ยนงานผู้ที่เคยทำงานมาก่อนส่วนมากระบุว่าต้องการอิสระ ร้อยละ 32.61 เมื่อสอบถามถึงความต้องการทำงานในระบบหรืองานองค์กรที่มีระบบสวัสดิการ กลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล ส่วนใหญ่ร้อยละ 52.98 มีความต้องการ และแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล ร้อยละ 52.95 ทำงานในฐานะลูกจ้าง

คุณภาพชีวิตของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล

<u>ด้านเศรษฐกิจ</u> ส่วนใหญ่ร้อยละ 68.12 มีรายได้ต่ำกว่า 9,000 บาทต่อเดือน โดยมีรายได้รวมเฉลี่ย 8,146.93 บาทต่อเดือน ส่วนรายได้จากการทำงานเพียงอย่างเดียวอยู่ที่ 6,537.05 บาทต่อเดือน ซึ่งร้อยละ 31.30 มีคนร่วมใช้จ่ายจากเงินที่ได้ จำนวน 4 คนขึ้นไป ร้อยละ 74.11 ของแรงงานระบุว่ารายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย มีภาระหนี้สิน ถึงร้อยละ 70.19 ซึ่งเป็นภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินในระบบ ร้อยละ 74.19 โดยกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล ร้อยละ 43.36 ได้รับค่าตอบแทนเป็นรายวัน และส่วนใหญ่ร้อยละ 50.94 ระบุว่าค่าตอบแทนที่ได้รับนั้นมีความคุ้มค่ากับงานที่ทำ มีเพียงร้อยละ 49.06 ระบุว่าไม่คุ้มค่า เนื่องจากเห็นว่ากำไรน้อย/รายได้น้อย ร้อยละ 83.40 ไม่ได้ตั้งเป้าหมายรายวัน มีเพียงร้อยละ 16.60 ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งร้อยละ 73.35 ของผู้ที่ตั้งเป้าหมายระบุว่าทำได้สำเร็จ

<u>ด้านสังคม</u> ส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองไม่ต้องผ่อนชำระ ร้อยละ 81.60 เกือบทั้งหมด ร้อยละ 98.02 ไม่เคยมีปัญหาทะเลาะหรือขัดแย้งกับใคร

<u>ด้านสุขภาพ</u> ส่วนใหญ่แล้วมีสภาพร่างกายปกติ มีเพียงร้อยละ 0.75 ที่มีความพิการ กลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทางการเกษตรตามฤดูกาล ส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีปัญหาสุขภาพจากการทำงาน มีเพียง ร้อยละ 16.07 ที่มีปัญหาสุขภาพจากการทำงาน ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 90.81 ระบุว่ามีความปวดเมื่อย

<u>ด้านความปลอดภัย</u> ส่วนใหญ่ร้อยละ 94.11 ไม่เคยได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติงาน และร้อยละ 92.46 ไม่เคยประสบเหตุการณ์ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน มีพียงร้อยละ 7.54 ที่เคยประสบเหตุการณ์ โดยผู้เคยประสบเหตุการณ์ส่วนใหญ่ร้อยระบุว่าเคยโดนลักทรัพย์

<u>ด้านสภาพแวดล้อม</u> พบว่า ความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของกลุ่มอาชีพผู้รับงานไปทำงานบ้านมีความพึงพอใจในระดับมาก ดังนี้ บริเวณที่อยู่อาศัยมีไฟฟ้าใช้เพียงพอต่อความต้องการการใช้ไฟฟ้า มีสภาพของถนนที่ดีหรือมีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกต่อการเดินทาง และมีความสะดวกในการเข้าถึงบริการสาธารณะ เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เป็นต้น ตามลำดับ และมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ดังนี้ บริเวณ ที่อยู่อาศัยมีการจัดการปัญหาขยะ น้ำเสีย และมลพิษทางอากาศอย่างเหมาะสม มีพื้นที่สันทนาการและสวนสาธารณะเพียงพอต่อทุกคนที่อยู่ภายในพื้นที่ และมีความปลอดภัยจากยาเสพติดและอาชญากรรม ตามลำดับ

<u>ด้านการทำงาน</u> ส่วนใหญ่ร้อยละ 82.88 ระบุว่าไม่มีปัญหาจากการประกอบอาชีพ และที่มีปัญหาส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีสวัสดิการ ร้อยละ 74.74 นอกจากนี้ พบว่า ระยะเวลาในการทำงานของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล เฉลี่ยอยู่ที่ 8.24 ชั่วโมงต่อวัน โดยภาคตะวันออกมีชั่วโมงการทำงานต่อวันมากที่สุด

<u>ด้านความพร้อมและศักยภาพ</u> ส่วนใหญ่มีทักษะในการใช้ภาษาไทยในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้อย่างดี ในระดับมาก แต่ไม่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นภาษาที่สองในการฟัง พูด อ่าน และเขียนได้อย่างดี ไม่สามารถใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ได้อย่างดี และไม่สามารถใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างดี ตามลำดับ เมื่อพิจารณาด้านทักษะความพร้อมของการทำงานในสาขาอาชีพ พบว่า ผู้มีทักษะในสาขาอาชีพภาคบริการ ร้อยละ 16.01 ส่วนใหญ่มีความสามารถในงานแม่บ้าน ผู้มีทักษะในสาขาอาชีพช่าง ร้อยละ 15.55 ส่วนใหญ่มีความสามารถในงานปูน ผู้มีทักษะในสาขาอาชีพศิลปะ ร้อยละ 5.92 ส่วนใหญ่มีความสามารถในงานตัดเย็บ ผู้มีทักษะในสาขาอาชีพเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 5.21 ส่วนใหญ่มีความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล และผู้มีทักษะในสาขาอาชีพไฟฟ้า ร้อยละ 3.32 ส่วนใหญ่มีความสามารถในงานไฟฟ้า

เมื่อพิจารณาข้อมูลศักยภาพและความพร้อมของแรงงานนอกระบบจำแนกตามภูมิภาค พบว่า ภาคใต้มีความพร้อมและศักยภาพในการทำงานสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคเหนือ ภาคกลาง กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคตะวันตก ตามลำดับ

<u>ด้านอื่น ๆ</u> ใน 1 วัน มีเวลางานโดยเฉลี่ย 7.94 ชั่วโมง อีก 7.70 ชั่วโมง เป็นเวลาพักผ่อน/นอน ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 95.13 มีเวลาสำหรับพักผ่อนหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ ร้อยละ 93.84 ระบุว่ามีเวลางานกับเวลาส่วนตัวที่เหมาะสมและเพียงพอ ร้อยละ 96.43 ไม่เคยโดนดูถูกหรือไม่ได้รับการยอมรับจากการทำงาน และร้อยละ 33.94 มองว่าความสำเร็จในชีวิตทำงานในอนาคตคือมีรายได้เพิ่มขึ้น และร้อยละ 46.83 ระบุว่าไม่ได้ตั้งเป้าหมายความสำเร็จในชีวิตการทำงาน

การได้รับการคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล

ร้อยละ 42.82 ไม่ได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ ร้อยละ 54.36 ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนที่ดำเนินการโดยภาครัฐ สำหรับความคุ้มครองจากกองทุนที่ดำเนินการโดยภาคเอกชนนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.83 ไม่ได้เป็นสมาชิก และร้อยละ 80.18 ตอบว่าไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพต่างๆ กลุ่มใดเลย

ปัญหาด้านแรงงานของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล

ส่วนใหญ่ร้อยละ 65.92 ตอบว่าไม่มีปัญหาด้านแรงงาน สำหรับคนที่ตอบว่ามีปัญหาด้านแรงงาน พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการไม่มีงานทำอย่างต่อเนื่อง รองลงมา ได้แก่ ขาดทักษะฝีมือทั่วไป ค่าตอบแทน ขาดทักษะฝีมือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม และปัญหาด้านการรวมกลุ่มอาชีพ ตามลำดับ

ความต้องการการช่วยเหลือจากภาครัฐของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล

ส่วนใหญ่ร้อยละ 70.07 ไม่เคยใช้บริการหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน สำหรับผู้ที่เคยใช้บริการฯ ส่วนใหญ่ใช้บริการสำนักงานแรงงานจังหวัด/ศูนย์บริการร่วมกระทรวงแรงงาน สำนักงานประกันสังคมจังหวัด/ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนงาน สถาบัน/ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด สำนักงานจัดหางานจังหวัด/ศูนย์ข่าว และสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด/ศูนย์ความปลอดภัยในการทำงาน ตามลำดับ สำหรับความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ 5 ลำดับแรก พบว่า ต้องการสนับสนุนอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ทุนในการประกอบอาชีพ ความต่อเนื่องในการทำงาน ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น/เป็นธรรม และต้องการอาชีพเสริม ตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์ด้านสวัสดิการและการมีรายได้ที่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล

กลุ่มแรงงานที่ได้รับสวัสดิการจะมีความแตกต่างของจำนวนแรงงานที่มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย กับจำนวนแรงงานที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในจำนวนที่น้อยกว่ากลุ่มแรงงานที่ไม่ได้รับสวัสดิการอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ กลุ่มแรงงานที่ได้รับสวัสดิการมีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ร้อยละ 27.60 และมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ร้อยละ 72.40 ผลต่างร้อยละ 44.80 กลุ่มแรงงานที่ไม่ได้รับสวัสดิการมีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ร้อยละ 14.25 และรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ร้อยละ 85.75 ผลต่างมากกว่าถึงร้อยละ 71.50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่แรงงานนอกระบบไม่ได้รับสวัสดิการยิ่งเป็นการสร้างความเหลื่อมล้ำให้เกิดขึ้นในกลุ่มที่ไม่ได้รับสวัสดิการด้วยกันเอง

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตรวม 8 ด้าน ของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล อยู่ที่ 53.34 คะแนน เมื่อพิจารณารายภูมิภาค พบว่า ภาคกลางมีดัชนีคุณภาพชีวิตรวม 8 ด้าน สูงสุด รองลงมา ได้แก่ ภาคใต้ กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคตะวันออก และภาคตะวันตก ตามลำดับ

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน พบว่า ด้านสุขภาพมีคะแนนสูงที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านความพร้อมและศักยภาพ ด้านเศรษฐกิจ ความปลอดภัย ด้านสังคม ด้านอื่นๆ และให้คะแนนด้านการทำงานน้อยที่สุด ตามลำดับ โดยให้น้ำหนักกับคุณภาพชีวิตด้านสังคมมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการทำงาน ด้านอื่นๆ ด้านความปลอดภัย ด้านเศรษฐกิจ ด้านความพร้อมและศักยภาพ ด้านสุขภาพ และให้น้ำหนักด้านสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด ตามลำดับ

ผลการเปรียบเทียบดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล ระหว่างปี 2563 และปี 2564 พบว่า ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตในภาพรวมปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 โดยดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตทั้ง 8 ด้าน ของกลุ่มแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล เพิ่มขึ้นทุกด้านเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตในภาพรวมเป็นรายภูมิภาค พบว่า ปี 2564 แรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล ส่วนใหญ่เกือบทุกภูมิภาคมีคุณภาพชีวิตดีขึ้นกว่าปีก่อน ยกเว้น ภาคตะวันตกที่แรงงานมีคุณภาพชีวิตลดลงจากปีก่อน โดยปี 2564 อยู่ที่ 35.87 คะแนน จาก 40.88 คะแนน ในปี 2563

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	**ก**
บทสรุปผู้บริหาร	**ข**
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล	**1**
1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล	1
2. คุณภาพชีวิตของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล	3
2.1 ด้านเศรษฐกิจ	3
2.2 ด้านสังคม	6
2.3 ด้านสุขภาพ	6
2.4 ด้านความปลอดภัย	7
2.5 ด้านสภาพแวดล้อม	8
2.6 ด้านการทำงาน	10
2.7 ด้านความพร้อมและศักยภาพ	10
2.8 ด้านอื่น ๆ	14
3. การได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคม	15
4. ปัญหาด้านแรงงาน	16
5. ความต้องการการช่วยเหลือจากภาครัฐ	17
6. การมีสวัสดิการและรายได้ที่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย	19
7. ผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ กลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล	20
บรรณานุกรม	**24**

สารบัญแผนภาพ

		หน้า
แผนภาพที่ 1	เปรียบเทียบดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ กลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตร ตามฤดูกาล ปี 2563 และปี 2564	21
แผนภาพที่ 2	เปรียบเทียบดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ กลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตร ตามฤดูกาล ปี 2563 และปี 2564	21

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 1	ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค	1
ตารางที่ 2	ข้อมูลทั่วไปด้านการประกอบอาชีพของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค	2
ตารางที่ 3	คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค	4
ตารางที่ 4	คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ (การทำงาน) ของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค	5
ตารางที่ 5	คุณภาพชีวิตด้านสังคมของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค	6
ตารางที่ 6	คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค	6
ตารางที่ 7	คุณภาพชีวิตด้านความปลอดภัยของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค	7
ตารางที่ 8	คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค	8
ตารางที่ 9	คุณภาพชีวิตด้านการทำงานของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค	10
ตารางที่ 10	ความพร้อมและศักยภาพของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค	11
ตารางที่ 11	ทักษะความพร้อมของการทำงานในสาขาอาชีพ กลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค	12
ตารางที่ 12	ผลการวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค	14
ตารางที่ 13	คุณภาพชีวิตด้านอื่นๆ ของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค	14
ตารางที่ 14	การได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค	15
ตารางที่ 15	ปัญหาด้านแรงงานของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค	16
ตารางที่ 16	การใช้บริการหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค	17
ตารางที่ 17	ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค	17
ตารางที่ 18	การมีสวัสดิการและรายได้ที่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค	20
ตารางที่ 19	ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตรวม 8 ด้าน ของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค	22
ตารางที่ 20	ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแต่ละด้านของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค	22

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จากการสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปี 2564

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล

กลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล หมายถึง บุคคลซึ่งถูกจ้างให้ทำงานในภาคเกษตร เช่น การเพาะปลูก การเลี้ยงสัตว์ การป่าไม้ ภายในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ[(1)] มีผู้ตอบแบบสำรวจจำนวน 6,635 คน เป็นเพศหญิง ร้อยละ 56.07 และเพศชาย ร้อยละ 43.93 ส่วนใหญ่ร้อยละ 77.48 มีสถานภาพสมรส มีอายุอยู่ในช่วง 20 - 59 ปี ร้อยละ 76.55 การศึกษา ร้อยละ 61.75 ของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จบการศึกษาระดับประถมศึกษาหรือต่ำกว่า โดยแรงงานส่วนใหญ่ร้อยละ 82.59 ไม่เคยมีประสบการณ์ทำงานมาก่อน มีเพียงร้อยละ 17.41 ที่เคยทำงานมาก่อน ส่วนใหญ่ร้อยละ 55.50 เคยทำงานเป็นพนักงานโรงงาน และเหตุผลที่ทำให้เปลี่ยนงานผู้ที่เคยทำงานมาก่อนส่วนมากระบุว่าต้องการอิสระ ร้อยละ 32.61 เมื่อสอบถามถึงความต้องการทำงานในระบบหรืองานองค์กรที่มีระบบสวัสดิการ กลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล ส่วนใหญ่ร้อยละ 52.98 มีความต้องการ และแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล ร้อยละ 52.95 ทำงานในฐานะลูกจ้าง

เมื่อพิจารณาตามภูมิภาค พบว่า อยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคใต้ ภาคกลาง ภาคตะวันตก กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคตะวันออก ตามลำดับ (ตารางที่ 1 และ 2)

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค (คน/ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
จำนวน (คน)	**6,635**	141	363	112	276	1,437	3,849	457
เพศ								
เพศหญิง	**56.07**	54.61	53.99	57.14	55.80	51.08	58.02	57.33
เพศชาย	**43.93**	45.39	46.01	42.86	44.20	48.92	41.98	42.67
สถานภาพ								
โสด	**15.46**	19.15	22.31	28.57	18.84	15.94	14.34	11.60
สมรส	**77.48**	73.76	54.82	63.39	71.74	78.91	79.61	81.18
หม้าย/หย่าร้าง/แยกกันอยู่	**7.05**	7.09	22.87	8.04	9.42	5.15	6.05	7.22
อายุ								
อายุน้อยกว่า 20 ปี	**0.92**	1.42	0.83	0	1.45	1.04	0.91	0.44
อายุ 20 – 59 ปี	**76.55**	66.67	66.39	87.50	72.83	72.03	78.80	82.49
อายุ 60 ปี ขึ้นไป	**22.53**	7.09	32.78	12.50	25.72	26.93	20.20	17.07

(1) ที่มา : สำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานฉบับสมบูรณ์โครงการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบและสำรวจแรงงานนอกระบบ (2562) หน้า 112

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
วุฒิการศึกษาสูงสุด								
ประถมศึกษาหรือต่ำกว่า	**61.75**	59.57	79.89	45.54	56.88	69.38	58.92	54.70
มัธยมศึกษาตอนต้นหรือเทียบเท่า	**21.82**	29.08	10.19	24.11	23.91	18.16	23.62	23.41
มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช.หรือเทียบเท่า	**14.18**	9.22	9.09	20.54	16.67	9.88	15.95	15.32
อนุปริญญา/ปวส.	**1.34**	2.13	0.83	8.04	1.09	1.39	0.83	4.16
ปริญญาตรี	**0.69**	0	0	1.79	1.45	0.97	0.42	2.19
สูงกว่าปริญญาตรี	**0.03**	0	0	0	0	0	0	0
กำลังศึกษา	**0.18**	0	0	0	0	0.21	0.21	0.22

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปด้านการประกอบอาชีพของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
ประกอบอาชีพหลักเพียงอาชีพเดียว	**77.01**	96.92	94.96	92.23	79.71	81.65	71.67	82.82
ประกอบอาชีพรอง	**22.99**	3.08	5.04	7.77	20.29	18.35	28.33	17.18
ก่อนหน้าที่ท่านทำงานในปัจจุบันท่านเคยทำงาน/ประกอบอาชีพหรือไม่								
ไม่เคยทำงาน	**82.59**	84.40	65.84	75.00	95.29	86.71	82.02	81.40
เคยทำงาน	**17.41**	15.60	34.16	25.00	4.71	13.29	17.98	18.60
ข้าราชการ	**2.85**	0	1.64	0	0	1.82	3.09	3.61
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	**3.35**	0	0	0	7.69	3.03	4.23	3.61
พนักงานบริษัทเอกชน	**19.62**	23.81	5.74	15.38	7.69	30.30	19.84	19.28
พนักงานโรงงาน	**55.50**	42.86	79.51	65.38	61.54	48.48	54.96	37.35
อื่น ๆ	**18.95**	33.33	13.11	19.23	23.08	16.36	17.89	36.14
เหตุผลที่ทำให้เปลี่ยนงาน (เฉพาะผู้ที่ตอบเคยทำงานมาก่อน)								
เกษียณอายุ/อายุมาก	**9.69**	0	9.01	3.85	9.09	12.60	10.81	2.70
ถูกเลิกจ้าง	**19.27**	26.32	30.63	23.08	9.09	13.39	18.86	13.51
ต้องการอิสระ	**32.61**	26.32	31.53	42.31	36.36	33.86	32.61	29.73
สภาพร่างกายไม่เอื้ออำนวย	**10.60**	10.53	1.80	3.85	18.18	15.75	11.00	13.51
ค่าจ้าง/รายได้ไม่คุ้มค่า	**16.08**	21.05	24.32	19.23	9.09	8.66	14.73	24.32
มีปัญหาในที่ทำงาน	**2.74**	10.53	0.90	0	0	3.94	2.55	4.05
อื่น ๆ	**9.01**	5.26	1.80	7.69	18.18	11.81	9.43	12.16

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
ท่านอยากทำงานในระบบหรืองานองค์กรที่มีระบบสวัสดิการหรือไม่								
อยาก	**52.98**	36.17	37.47	46.43	40.22	45.30	58.56	56.89
ไม่อยาก	**47.02**	63.83	62.53	53.57	59.78	54.70	41.44	43.11
ท่านทำงานในฐานะอะไร								
นายจ้าง	**1.25**	0.71	2.20	0.89	1.81	0.35	1.35	2.41
ลูกจ้าง	**52.95**	61.70	51.79	68.75	72.83	54.07	49.26	62.80
ลูกจ้างทำงานหลายเจ้า	**17.87**	21.99	36.36	19.64	13.41	22.41	15.09	13.35
การรวมกลุ่ม	**2.67**	0	0.55	0.89	0.36	2.51	3.43	1.09
ประกอบธุรกิจส่วนตัวโดยไม่มีลูกจ้าง	**12.57**	12.77	3.86	8.04	5.80	12.80	13.72	14.22
ช่วยธุรกิจครัวเรือนโดยไม่ได้รับค่าจ้าง	**5.31**	2.13	2.48	0	5.80	4.04	6.42	4.16
อื่น ๆ	**7.39**	0.71	2.75	1.79	0	3.83	10.73	1.97

2. คุณภาพชีวิตของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล

2.1 ด้านเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่ร้อยละ 68.12 มีรายได้ต่ำกว่า 9,000 บาทต่อเดือน โดยมีรายได้รวมเฉลี่ย 8,146.93 บาทต่อเดือน ส่วนรายได้จากการทำงานเพียงอย่างเดียวอยู่ที่ 6,537.05 บาทต่อเดือน ซึ่งร้อยละ 31.30 มีคนร่วมใช้จ่ายจากเงินที่ได้ จำนวน 4 คนขึ้นไป ร้อยละ 74.11 ของแรงงานระบุว่ารายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย มีภาระหนี้สิน ถึงร้อยละ 70.19 ซึ่งเป็นภาระหนี้สินจากการกู้ยืมเงินในระบบ ร้อยละ 74.19 โดยกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล ร้อยละ 43.36 ได้รับค่าตอบแทนเป็นรายวัน และส่วนใหญ่ร้อยละ 50.94 ระบุว่าค่าตอบแทนที่ได้รับนั้นมีความคุ้มค่ากับงานที่ทำ มีเพียงร้อยละ 49.06 ระบุว่าไม่คุ้มค่า เนื่องจากเห็นว่ากำไรน้อย/รายได้น้อย ร้อยละ 83.40 ไม่ได้ตั้งเป้าหมายรายวัน มีเพียงร้อยละ 16.60 ที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งร้อยละ 73.35 ของผู้ที่ตั้งเป้าหมายระบุว่าทำได้สำเร็จ

เมื่อพิจารณาเป็นรายภูมิภาค พบว่า ภาคตะวันออกมีรายได้รวมเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ภาคใต้ ภาคตะวันตก กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคกลาง และภาคเหนือ ตามลำดับ (ตารางที่ 3 และ 4)

ตารางที่ 3 คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
รายได้รวมเฉลี่ย (รวมรายรับทุกช่องทาง) บาทต่อเดือน	**8,146.93**	8,624.82	8,368.55	9,544.64	8,727.36	6,487.86	8,509.98	9,289.50
ต่ำกว่า 9,000	**68.12**	58.87	66.39	42.86	46.38	80.79	68.17	51.42
9,000 – 15,000	**24.79**	34.75	33.33	50.89	49.28	15.45	22.81	39.82
มากกว่า 15,000	**7.08**	6.38	0.28	6.25	4.35	3.76	9.02	8.75
จำนวนคนที่ร่วมใช้จ่าย								
1 คน	**16.61**	28.37	10.47	15.18	47.46	13.71	15.74	15.97
2 คน	**24.69**	21.99	29.20	42.86	27.17	29.92	21.75	24.29
3 คน	**27.04**	18.44	32.23	30.36	14.86	28.25	27.51	29.54
ตั้งแต่ 4 คนขึ้นไป	**31.30**	31.21	28.10	11.61	10.51	28.11	35.00	30.20
โดยเฉลี่ยรายได้รวมของท่านเพียงพอกับรายจ่ายในแต่ละเดือนหรือไม่								
เพียงพอ	**25.89**	51.77	29.48	26.79	60.51	25.05	20.84	39.17
ไม่เพียงพอ	**74.11**	48.23	70.52	73.21	39.49	74.95	79.91	60.83
ท่านมีภาระหนี้สินหรือไม่								
ไม่มี	**29.81**	68.09	36.36	52.66	30.07	30.20	25.82	39.39
มี	**70.19**	31.91	63.64	47.32	69.93	69.80	74.18	60.61
มี ในระบบ	**74.19**	62.22	46.32	94.34	70.98	77.77	74.08	85.92
มี นอกระบบ	**25.81**	37.78	53.68	5.66	29.02	22.23	25.92	14.08

ตารางที่ 4 คุณภาพชีวิตด้านเศรษฐกิจ (การทำงาน) ของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
รายได้จากการทำงาน (เพียงอย่างเดียว) บาทต่อเดือน	**6,537.05**	7,342.11	7,882.86	9,081.63	8,702.80	5,736.12	6,177.34	8,297.15
งานที่ท่านทำอยู่ได้รับค่าตอบแทนในประเภท								
รายชั่วโมง	**1.53**	3.17	0	0.89	0.73	0.30	2.13	2.20
รายวัน	**43.36**	65.87	64.27	58.93	25.91	47.69	38.98	45.71
รายสัปดาห์	**3.52**	2.38	1.11	0.89	0.73	2.72	4.14	5.93
รายเดือน	**17.21**	6.35	10.53	6.25	11.31	12.24	21.17	18.02
รายงวด/รายครั้ง	**32.53**	19.84	23.82	32.14	60.95	33.64	31.93	27.03
อื่น ๆ	**1.85**	2.38	0.28	0.89	0.36	3.40	1.64	1.10
รายได้จากการทำงานที่ท่านได้รับมความคุ้มค่าต่องานที่ทำหรือไม่								
คุ้มค่า	**50.94**	51.08	56.75	50.00	67.27	42.11	51.23	61.81
ไม่คุ้มค่าเนื่องจาก	**49.06**	48.92	43.25	50.00	32.73	57.89	48.77	38.19
ทำงานหนักเกินไป	**35.17**	27.87	12.34	14.89	79.49	48.23	30.96	25.81
กำไรน้อย/รายได้น้อย	**61.34**	72.13	87.66	82.98	17.95	50.54	64.12	67.74
รบกวนเวลาส่วนตัวมากเกินไป	**1.66**	0	0	0	1.28	1.08	2.35	1.29
อื่น ๆ	**1.83**	0	0	2.13	1.28	0.15	2.57	5.16
เป้าหมายความสำเร็จในการทำงานในแต่ละวันของท่านคือ								
ไม่ได้ตั้งเป้าหมาย	**83.40**	90.00	98.07	90.00	85.14	78.80	83.86	77.88
ตั้งเป้าหมาย	**16.60**	10.00	1.93	10.00	14.86	21.20	16.14	22.12
สำเร็จ	**73.35**	53.85	83.33	66.67	90.63	68.99	75.26	72.22
ไม่สำเร็จ	**26.65**	46.15	16.67	33.33	9.38	31.01	24.74	27.78

2.2 ด้านสังคม ส่วนใหญ่มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองไม่ต้องผ่อนชำระ ร้อยละ 81.60 เกือบทั้งหมด ร้อยละ 98.02 ไม่เคยมีปัญหาทะเลาะหรือขัดแย้งกับใคร (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 คุณภาพชีวิตด้านสังคมของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
สภาพความเป็นอยู่								
มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองไม่ต้องผ่อนชำระ	**81.60**	68.79	91.74	54.46	90.94	82.60	80.72	82.71
มีที่อยู่อาศัยเป็นของตนเองแต่อยู่ระหว่างผ่อนชำระ	**2.82**	15.60	1.38	5.36	2.17	1.46	2.78	4.38
อาศัยอยู่กับบิดา มารดา ญาติ พี่น้อง	**14.47**	12.77	6.89	28.57	6.52	15.03	15.74	9.85
อาศัยอยู่กับผู้อื่น (เช่น เพื่อน คนรู้จัก เป็นต้น)	**0.32**	0.71	0	2.68	0	0.14	0.39	0
อาศัยในบ้านพักที่หน่วยงานจัดให้	**0.12**	1.42	0	0.89	0	0.07	0.05	0.44
เช่าบ้าน/เช่าที่อยู่อาศัย	**0.44**	0.71	0	8.04	0	0.42	0.13	1.75
อื่น ๆ	**0.24**	0	0	0	0.36	0.28	0.18	0.88
งานของท่านมีปัญหา ทะเลาะ ขัดแย้งบ้างหรือไม่								
ไม่มี	**98.02**	99.29	98.62	99.09	99.61	97.84	97.97	96.92
มี	**1.98**	0.71	1.38	0.91	0.39	2.16	2.03	3.08
เรื่องงาน	**32.32**	0	25.00	0	0	25.00	35.09	38.46
เรื่องส่วนตัว	**64.65**	0	75.00	100	0	70.83	63.16	53.85
อื่น ๆ	**3.03**	0	0	0	0	4.17	1.75	7.69

2.3 ด้านสุขภาพ ส่วนใหญ่แล้วมีสภาพร่างกายปกติ มีเพียงร้อยละ 0.75 ที่มีความพิการ กลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล ส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีปัญหาสุขภาพจากการทำงาน มีเพียงร้อยละ 16.07 ที่มีปัญหาสุขภาพจากการทำงาน ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 90.81 ระบุว่ามีความปวดเมื่อย (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 คุณภาพชีวิตด้านสุขภาพของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
สภาพร่างกาย								
ปกติ	**99.25**	100	100	100	99.28	99.30	99.14	98.91
พิการ ประเภทความพิการ	**0.75**	0	0	0	0.72	0.70	0.86	1.09
การมองเห็น	**20.93**	0	0	0	50.00	25.00	17.24	25.00
การได้ยิน	**16.28**	0	0	0	0	0	20.69	25.00

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
การเคลื่อนไหว	**51.16**	0	0	0	50.00	75.00	44.83	50.00
อื่น ๆ	**11.63**	0	0	0	0	0	17.24	0
มีบัตรประจำตัวคนพิการ	**57.89**	0	0	0	100	100	54.55	50.00
ไม่มีบัตรประจำตัวคนพิการ	**42.11**	0	0	0	0	0	45.45	50.00
ท่านมีโรคประจำตัวหรือไม่								
มี	**3.57**	6.38	11.02	5.36	1.81	4.45	2.57	3.06
ไม่มี	**96.43**	93.62	88.98	**94.64**	98.19	95.55	97.43	96.94
การทำงานของท่านทำให้มีปัญหาสุขภาพหรือไม่								
ไม่มี	**83.93**	73.76	66.30	94.55	**94.14**	81.73	86.32	79.91
มี อย่างไร	**16.07**	26.24	33.70	5.45	5.86	18.27	13.68	20.09
เครียด	**7.89**	5.41	0.83	0	0	10.61	8.33	10.47
ปวดเมื่อย	**90.81**	91.89	99.17	100	100	88.98	89.63	88.37
อื่น ๆ	**1.30**	2.70	0	0	0	0.41	2.03	1.16

2.4 ด้านความปลอดภัย ส่วนใหญ่ร้อยละ 94.11 ไม่เคยได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติงาน และร้อยละ 92.46 ไม่เคยประสบเหตุการณ์ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน มีพียงร้อยละ 7.54 ที่เคยประสบเหตุการณ์โดยผู้เคยประสบเหตุการณ์ ส่วนใหญ่ระบุว่าเคยโดนลักทรัพย์ (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 คุณภาพชีวิตด้านความปลอดภัยของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
ตั้งแต่เริ่มทำงานหลักที่ท่านทำอยู่ในปัจจุบัน ท่านได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติงานจำนวนกี่ครั้ง								
ไม่เคยได้รับบาดเจ็บจากการปฏิบัติงาน	**94.11**	95.74	84.85	97.32	94.57	95.62	94.88	88.62
เคย แต่ไม่ต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาล	**5.17**	4.26	15.15	2.68	5.43	3.69	4.21	10.72
เคย และต้องพักรักษาตัวในโรงพยาบาล	**0.96**	0.71	0.55	0	0.36	1.18	1.01	0.88
ในเวลางาน ท่านเคยประสบเหตุการณ์ไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินบ้างหรือไม่								
ไม่เคยประสบเหตุการณ์	**92.46**	95.74	98.62	94.64	90.94	94.57	90.67	95.40
เคยประสบเหตุการณ์	**7.54**	4.26	1.38	5.36	9.06	5.43	9.33	4.60
ลักทรัพย์	**0.47**	0.71	0	0	0	0.21	0.57	1.09
จี้/ปล้น	**0.03**	0	0	0	0	0	0.05	0
อื่น ๆ	**0.14**	0	0	0	0.36	0.14	0.08	0.66

2.5 ด้านสภาพแวดล้อม พบว่า ความพึงพอใจในสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่อยู่อาศัยในปัจจุบันของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทางการเกษตรตามฤดูกาล มีความพึงพอใจในระดับมาก ดังนี้ บริเวณที่อยู่อาศัยมีไฟฟ้าใช้เพียงพอต่อความต้องการการใช้ไฟฟ้า ร้อยละ 38.69 บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีสภาพของถนนที่ดีหรือมีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกต่อการเดินทาง ร้อยละ 37.24 และบริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีความสะดวกในการเข้าถึงบริการสาธารณะ เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เป็นต้น ร้อยละ 37.23 ตามลำดับ และมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ดังนี้ บริเวณที่อยู่อาศัยมีการจัดการปัญหาขยะ น้ำเสีย และมลพิษทางอากาศอย่างเหมาะสม ร้อยละ 38.46 บริเวณที่อยู่อาศัยมีพื้นที่สันทนาการและสวนสาธารณะเพียงพอต่อทุกคนที่อยู่ภายในพื้นที่ ร้อยละ 37.57 และบริเวณที่อยู่อาศัยมีความปลอดภัยจากยาเสพติดและอาชญากรรม ร้อยละ 37.38 (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 คุณภาพชีวิตด้านสภาพแวดล้อมของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

ความพึงพอใจในด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีน้ำประปาที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อการอุปโภคและบริโภค	**2.44**	**4.99**	**34.69**	**35.49**	**22.38**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	2.13	4.96	31.21	33.33	28.37
ภาคกลาง	0.55	1.38	25.90	45.18	27.00
ภาคตะวันออก	2.68	10.71	16.07	39.29	31.25
ภาคตะวันตก	0.72	0.72	60.14	20.65	17.75
ภาคเหนือ	1.95	6.12	34.10	39.04	18.79
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2.39	4.52	34.76	34.11	24.21
ภาคใต้	7.00	9.41	33.26	36.98	13.35
2. บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีไฟฟ้าใช้เพียงพอต่อความต้องการการใช้ไฟฟ้า	**1.61**	**3.96**	**29.81**	**38.69**	**25.92**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	3.55	5.67	31.21	34.75	24.82
ภาคกลาง	0.28	1.93	21.49	46.56	29.75
ภาคตะวันออก	0.89	11.61	16.96	35.71	34.82
ภาคตะวันตก	0.36	1.09	52.17	26.81	19.57
ภาคเหนือ	1.11	4.11	29.92	42.17	22.69
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	1.64	3.66	30.11	37.00	27.59
ภาคใต้	4.38	7.00	22.76	44.86	21.01
3. บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีการจัดการปัญหาขยะ น้ำเสีย และมลพิษทางอากาศอย่างเหมาะสม	**2.74**	**6.47**	**38.46**	**33.67**	**18.66**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	4.26	6.38	41.84	34.75	12.77
ภาคกลาง	1.38	1.65	23.69	45.73	27.55
ภาคตะวันออก	0	13.39	25.00	37.50	24.11
ภาคตะวันตก	0.36	1.45	58.70	21.38	18.12
ภาคเหนือ	1.81	8.84	38.90	35.42	15.03
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.07	5.95	38.82	31.62	20.55
ภาคใต้	5.69	8.53	35.89	42.01	7.88

ความพึงพอใจในด้านสภาพแวดล้อมของพื้นที่ที่อาศัยอยู่ในปัจจุบัน	ระดับความคิดเห็น				
	น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
4 บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีความปลอดภัยจากยาเสพติดและอาชญากรรม	**3.62**	**8.73**	**37.38**	**32.01**	**18.27**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	19.86	7.80	34.75	29.79	7.80
ภาคกลาง	1.65	2.20	26.17	38.84	31.13
ภาคตะวันออก	1.79	14.29	29.46	38.39	16.07
ภาคตะวันตก	1.09	1.09	56.88	25.00	15.94
ภาคเหนือ	4.18	8.91	39.32	31.45	16.14
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2.91	9.25	36.66	31.57	19.62
ภาคใต้	6.35	12.47	37.20	35.45	8.53
5 บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีพื้นที่สันทนาการและสวนสาธารณะเพียงพอต่อทุกคนที่อยู่ภายในพื้นที่	**3.54**	**8.23**	**37.57**	**32.13**	**18.52**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	6.38	8.51	44.68	28.37	12.06
ภาคกลาง	1.93	5.23	22.87	38.84	31.13
ภาคตะวันออก	1.79	13.39	30.36	36.61	17.86
ภาคตะวันตก	0.72	1.09	60.14	19.57	18.48
ภาคเหนือ	2.99	10.16	40.57	32.08	14.20
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	3.59	8.24	36.19	31.85	20.14
ภาคใต้	7.44	7.44	37.42	36.98	10.72
6 บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีสภาพของถนนที่ดีหรือมีระบบขนส่งสาธารณะที่สะดวกต่อการเดินทาง	**1.76**	**5.38**	**33.25**	**37.24**	**22.37**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	2.13	5.67	42.55	34.75	14.89
ภาคกลาง	1.10	0.55	25.26	40.50	32.23
ภาคตะวันออก	0	8.04	29.46	33.93	28.57
ภาคตะวันตก	0.36	0.72	56.52	26.81	15.58
ภาคเหนือ	1.32	6.05	32.92	41.41	18.30
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2.03	5.85	32.68	35.36	24.08
ภาคใต้	2.63	5.25	29.10	45.30	17.72
7 บริเวณที่ท่านอยู่อาศัยมีความสะดวกในการเข้าถึงบริการสาธารณะ เช่น โรงพยาบาล สถานีตำรวจ เป็นต้น	**1.87**	**5.02**	**32.63**	**37.23**	**23.26**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	4.26	12.77	40.43	28.37	14.18
ภาคกลาง	0.83	1.65	23.97	40.50	33.06
ภาคตะวันออก	0	11.61	32.14	33.04	23.21
ภาคตะวันตก	0.36	0.72	56.16	24.28	18.48
ภาคเหนือ	1.88	5.57	31.80	42.59	18.16
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2.00	4.99	32.14	35.33	25.54
ภาคใต้	2.19	4.81	29.76	45.30	17.94

2.6 ด้านการทำงาน ส่วนใหญ่ร้อยละ 82.88 ระบุว่าไม่มีปัญหาจากการประกอบอาชีพ และที่มีปัญหาส่วนใหญ่ระบุว่าไม่มีสวัสดิการ ร้อยละ 74.74 นอกจากนี้ พบว่า ระยะเวลาในการทำงานของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล เฉลี่ยอยู่ที่ 8.24 ชั่วโมงต่อวัน โดยภาคตะวันออกมีชั่วโมงการทำงานต่อวันมากที่สุด ที่ 8.54 ชั่วโมง รองลงมา ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กรงุเทพมหานครและปริมณฑลมีชั่วโมงการทำงานเท่ากับภาคตะวันตก ภาคเหนือ ภาคกลาง และภาคใต้ ที่ 8.44, 8.28, 8.09, 7.87 และ 7.81 ชั่วโมงต่อวัน (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 คุณภาพชีวิตด้านการทำงานของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
ปัญหาจากการประกอบอาชีพหลักของท่านในปัจจุบัน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)								
ไม่มีปัญหา	**82.88**	87.94	90.91	87.50	80.07	84.48	82.20	76.15
ไม่ได้รับค่าตอบแทนตามที่ตกลงกันไว้	**10.21**	11.76	0	21.43	78.18	6.28	7.45	2.75
ได้รับค่าตอบแทนล่าช้า	**8.54**	11.76	6.06	14.29	20.00	8.97	8.03	4.59
ชั่วโมงการทำงานมากเกินไป	**11.62**	0	3.03	7.14	14.55	5.83	13.14	17.43
ไม่สามารถหยุดงานได้	**10.74**	11.76	6.06	0	5.45	24.66	7.30	9.17
ไม่มีสวัสดิการ	**74.74**	23.53	87.88	71.43	18.18	73.54	79.27	26.61
อื่น ๆ	**3.26**	5.88	3.03	0	7.27	5.38	1.90	5.50
ระยะเวลาที่ท่านทำงาน (รวมทั้งอาชีพหลักและอาชีพเสริมทั้งหมด) ชั่วโมง/วัน	**8.24**	8.28	7.87	8.54	8.28	8.09	8.44	7.81

2.7 ด้านความพร้อมและศักยภาพ ส่วนใหญ่มีทักษะในการใช้ภาษาไทยในการฟัง พูด อ่าน และเขียนได้อย่างดี ในระดับมาก ร้อยละ 32.37 แต่ไม่สามารถใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นภาษาที่สองในการฟัง พูด อ่าน และเขียนได้อย่างดี ร้อยละ 51.06 ไม่สามารถใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ได้อย่างดี ร้อยละ 40.26 และไม่สามารถใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างดี ร้อยละ 35.64 (ตารางที่ 10)

เมื่อพิจารณาด้านทักษะความพร้อมของการทำงานในสาขาอาชีพ พบว่า ผู้มีทักษะในสาขาอาชีพภาคบริการ ร้อยละ 16.01 ส่วนใหญ่มีความสามารถในงานแม่บ้าน ผู้มีทักษะในสาขาอาชีพช่าง ร้อยละ 15.55 ส่วนใหญ่มีความสามารถในงานปูน ผู้มีทักษะในสาขาอาชีพศิลปะ ร้อยละ 5.92 ส่วนใหญ่มีความสามารถในงานตัดเย็บ ผู้มีทักษะในสาขาอาชีพเทคโนโลยีสารสนเทศ ร้อยละ 5.21 ส่วนใหญ่มีความสามารถในการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล และผู้มีทักษะในสาขาอาชีพไฟฟ้า ร้อยละ 3.32 ส่วนใหญ่มีความสามารถในงานไฟฟ้า (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 10 ความพร้อมและศักยภาพของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

ความพร้อมและศักยภาพในการทำงาน	ไม่สามารถทำได้	ระดับความคิดเห็น				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
1. ท่านใช้ภาษาไทยในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้อย่างดี (ภาษาไทย)	**2.55**	**4.84**	**7.23**	**28.08**	**32.37**	**24.93**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	4.26	9.22	4.96	25.53	39.01	17.02
ภาคกลาง	1.38	11.57	3.58	14.60	40.50	28.37
ภาคตะวันออก	0	3.57	9.82	8.93	50.89	26.79
ภาคตะวันตก	8.33	3.62	32.25	28.26	19.57	7.97
ภาคเหนือ	1.60	3.62	9.88	26.72	36.12	22.06
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	2.73	4.70	5.07	31.38	30.14	25.98
ภาคใต้	1.53	4.16	5.03	20.57	34.14	34.57
2. ท่านใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นภาษาที่สองในการฟัง พูด อ่าน และเขียน ได้อย่างดี (ภาษาต่างประเทศ)	**51.06**	**21.21**	**11.14**	**11.62**	**3.36**	**1.61**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	63.12	21.99	5.67	7.09	0.71	1.42
ภาคกลาง	54.55	34.99	4.68	5.23	0.28	0.28
ภาคตะวันออก	58.04	25.89	8.04	6.25	0.89	0.89
ภาคตะวันตก	56.88	7.25	7.61	18.84	9.42	0
ภาคเหนือ	53.65	19.76	12.73	8.77	3.76	1.32
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	50.35	20.27	11.20	13.09	3.04	2.05
ภาคใต้	37.20	29.76	15.32	11.60	5.03	1.09
3. ท่านใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างดี (เทคโนโลยีสารสนเทศ)	**35.84**	**18.67**	**16.99**	**19.80**	**6.04**	**2.65**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	19.15	39.01	25.53	14.18	0.71	1.42
ภาคกลาง	45.73	18.18	9.92	20.66	4.96	0.55
ภาคตะวันออก	31.25	22.32	22.32	14.29	8.04	1.79
ภาคตะวันตก	58.70	6.16	7.97	14.13	12.32	0.72
ภาคเหนือ	36.95	21.99	17.33	15.52	6.75	1.46
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	34.48	17.25	17.23	22.14	5.38	3.53
ภาคใต้	28.45	21.01	21.01	19.47	7.66	2.41
4. ท่านใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ได้อย่างดี (เทคโนโลยีสารสนเทศ)	**40.26**	**19.91**	**13.93**	**18.70**	**4.96**	**2.25**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	39.72	34.75	12.06	11.35	0.71	1.42

ความพร้อมและศักยภาพในการทำงาน	ไม่สามารถทำได้	ระดับความคิดเห็น				
		น้อยที่สุด	น้อย	ปานกลาง	มาก	มากที่สุด
ภาคกลาง	48.76	20.11	8.26	16.80	5.51	0.55
ภาคตะวันออก	33.04	32.14	19.64	11.61	1.79	1.79
ภาคตะวันตก	61.96	4.35	9.06	14.86	9.42	0.36
ภาคเหนือ	39.94	24.08	15.52	14.68	4.52	1.25
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	38.97	18.42	13.43	21.30	4.83	3.04
ภาคใต้	34.14	21.01	19.69	17.29	6.35	1.53

ตารางที่ 11 ทักษะความพร้อมของการทำงานในสาขาอาชีพ กลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
สาขาอาชีพช่าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	**15.55**	14.89	21.76	13.39	8.70	10.23	17.38	16.85
งานไม้	**48.16**	57.14	26.58	26.67	58.33	52.38	50.97	36.36
งานปูน	**52.52**	28.57	21.52	60.00	45.83	63.27	55.75	42.86
งานอลูมิเนียม	**1.84**	0	1.27	0	0	2.72	1.79	2.60
งานหล่อ/งานแม่พิมพ์	**1.45**	0	0	0	0	1.36	1.94	0
งานซ่อม	**25.68**	38.10	65.82	20.00	33.33	22.45	22.27	15.58
งานสี	**17.73**	0	8.86	13.33	12.50	14.29	19.43	25.97
สาขาอาชีพไฟฟ้า (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	**3.32**	0.71	4.13	1.79	1.45	2.51	3.66	4.60
งานไฟฟ้า	**72.27**	100	100	100	75.00	88.89	68.09	47.62
งานดูแลระบบคอมพิวเตอร์	**14.09**	0	0	0	25.00	5.56	17.02	19.05
งานซ่อมบำรุงอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์	**13.18**	0	0	0	0	8.33	16.31	14.29
สาขาอาชีพศิลปะ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	**5.92**	3.55	5.23	7.14	1.45	2.92	7.51	5.69
งานวาดภาพ	**6.11**	20.00	0	12.50	25.00	7.14	5.88	3.85
งานปั้น	**10.94**	0	0	0	0	2.38	13.15	15.38
งานออกแบบ	**10.43**	40.00	0	0	0	4.76	12.11	7.69
งานแกะสลัก	**3.56**	0	0	0	0	4.76	3.81	3.85
งานตัดเย็บ	**56.74**	20.00	94.74	75.00	75.00	59.52	54.33	50.00
งานเครื่องประดับ	**8.91**	0	31.58	0	0	4.76	7.96	15.38
งานถัก	**18.07**	40.00	0	12.50	25.00	26.19	18.34	11.54
สาขาอาชีพภาคบริการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	**16.01**	16.31	22.59	11.61	5.80	7.93	18.58	21.66
งานนวดแผนไทย	**5.37**	0	0	0	6.25	2.63	7.13	2.02

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
งานแม่บ้าน	**58.29**	60.87	70.73	53.85	25.00	51.75	59.02	47.47
งานประกอบอาหาร	**34.56**	13.04	48.78	46.15	50.00	35.96	34.13	25.25
งานต้อนรับ	**6.59**	0	2.44	0	0	4.39	7.69	8.08
งานขาย	**18.93**	26.09	6.10	7.69	37.50	16.67	19.86	22.22
งานรักษาความปลอดภัย	**9.89**	4.35	0	7.69	6.25	13.16	10.91	9.09
งานดูแลผู้สูงอายุและเด็กปฐมวัย	**1.13**	0	0	0	0	0.88	1.26	2.02
สาขาอาชีพเทคโนโลยีสารสนเทศ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	**5.21**	1.42	16.53	0.89	2.54	1.81	5.85	5.47
การใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล	**95.38**	100	100	100	100	96.15	95.11	84.00
งานเขียนโปรแกรม	**1.16**	0	0	0	0	0	1.33	4.00
งานตัดต่อวีดีโอ	**1.16**	0	3.33	0	0	0	0.89	0
กราฟฟิคดีไซน์	**0.29**	0	0	0	0	0	0.44	0

ผลการวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อม พบว่า กลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล มีความพร้อมและศักยภาพในการทำงานโดยเฉลี่ยในระดับ “ปานกลาง” ที่คะแนนเฉลี่ย 2.85 และมีความพร้อมและศักยภาพในด้านการใช้ภาษาไทยในระดับ “พร้อมมาก” ที่คะแนนเฉลี่ย 4.58 ความพร้อมและศักยภาพในด้านการใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล ด้านการใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ และด้านการใช้ภาษาต่างประเทศ ในระดับ “ปานกลาง” ที่คะแนนเฉลี่ย 2.49, 2.35 และ 2.00 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาข้อมูลศักยภาพและความพร้อมของแรงงานนอกระบบจำแนกตามภูมิภาค พบว่า ภาคใต้มีความพร้อมและศักยภาพในการทำงานสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคตะวันออก ภาคเหนือ ภาคกลาง กรุงเทพมหานครและปริมณฑล และภาคตะวันตก ตามลำดับ (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ศักยภาพและความพร้อมของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค (คะแนน)

กลุ่มอาชีพ/ภูมิภาค	ท่านใช้ภาษาไทยในการฟัง พูด อ่าน และเขียนได้อย่างดี (ภาษาไทย)	ท่านใช้ภาษาต่างประเทศเพื่อเป็นภาษาที่สองในการฟัง พูด อ่าน และเขียนได้อย่างดี	ท่านใช้อินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูลได้อย่างดี (เทคโนโลยีสารสนเทศ)	ท่านใช้โปรแกรม/แอปพลิเคชันเพื่อเป็นช่องทางในการสร้างรายได้ได้อย่างดี	ระดับความคิดเห็น
แรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล	**4.58**	**2.00**	**2.49**	**2.35**	**2.85**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	4.37	1.65	2.43	2.03	**2.62**
ภาคกลาง	4.66	1.63	2.23	2.12	**2.66**
ภาคตะวันออก	4.88	1.69	2.51.	2.22	**2.82**
ภาตะวันตก	3.71	2.17	2.17	2.07	**2.53**
ภาคเหนือ	4.58	1.93	2.38	2.24	**2.78**
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	4.59	2.04	2.57	2.44	**2.91**
ภาคใต้	4.85	2.21	2.64	2.45	**3.04**

หมายเหตุ : คะแนนระดับความคิดเห็นเฉลี่ยรวมของกลุ่มตัวอย่างมีค่าอยู่ในช่วงคะแนนระหว่าง **3.34 – 5.00** หมายถึง แรงงานนอกระบบมีความ**พร้อมมาก** ช่วงคะแนนระหว่าง **1.67 – 3.33** หมายถึง แรงงานนอกระบบมีความ**พร้อมปานกลาง** ช่วงคะแนนระหว่าง **1.00 – 1.66** หมายถึง แรงงานนอระบบมีความ**พร้อมน้อย**

2.8 ด้านอื่น ๆ ใน 1 วัน มีเวลางานโดยเฉลี่ย 7.94 ชั่วโมง อีก 7.70 ชั่วโมง เป็นเวลาพักผ่อน/นอน ซึ่งส่วนใหญ่ร้อยละ 95.13 มีเวลาสำหรับพักผ่อนหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ ร้อยละ 93.84 ระบุว่ามีเวลางานกับเวลาส่วนตัวที่เหมาะสมและเพียงพอ ร้อยละ 96.43 ไม่เคยโดนดูถูกหรือไม่ได้รับการยอมรับจากการทำงาน และร้อยละ 33.94 มองว่าความสำเร็จในชีวิตทำงานในอนาคตคือมีรายได้เพิ่มขึ้น และร้อยละ 46.83 ระบุว่าไม่ได้ตั้งเป้าหมายความสำเร็จในชีวิตการทำงาน (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 คุณภาพชีวิตด้านอื่น ๆ ของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
ใน 24 ชั่วโมงของวันทำงาน ท่านแบ่งสัดส่วนระหว่างเวลางานกับเวลาส่วนตัวและเวลาอื่น ๆ อย่างไร								
เวลางาน	**7.94**	8.31	7.82	8.55	6.75	7.95	8.15	7.59
เวลาพักผ่อน/นอน	**7.70**	8.84	7.35	7.12	6.62	7.84	7.86	7.43
เวลาส่วนตัว	**4.84**	5.31	4.84	5.22	4.12	5.31	4.67	5.15
เวลาอื่น ๆ	**3.48**	2.41	2.16	3.26	3.44	3.28	3.79	3.66
ท่านมีเวลาพักผ่อนหรือทำกิจกรรมอื่น ๆ นอกเหนือจากการทำงาน (ตามที่ท่านแบ่งสัดส่วนไว้แล้ว) หรือไม่								
มี	**95.13**	97.10	99.44	84.69	96.50	97.88	93.92	93.16
ไม่มี	**4.87**	2.90	0.56	15.31	3.50	2.12	6.08	6.84

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
งานที่ท่านทำ มีเวลาเหมาะสมและเพียงพอระหว่างเวลางานกับเวลาส่วนตัว								
เหมาะสมเพียงพอ	**93.84**	95.59	99.17	87.23	81.82	97.37	92.77	94.22
ไม่เหมาะสมเพียงพอ	**6.16**	4.41	0.83	12.77	18.18	2.63	7.23	5.78
ท่านเคยโดยดูถูก/ไม่ได้รับการยอมรับจากการทำงานหรือไม่								
ไม่เคย	**96.43**	97.84	96.68	96.94	99.22	98.38	95.44	95.35
เคย	**3.57**	2.16	3.32	3.06	0.78	1.62	4.56	4.65
อะไรคือความสำเร็จในชีวิตการทำงานในอนาคตท่าน								
ไม่ได้ตั้งเป้าหมาย	**46.83**	59.56	59.39	66.67	70.07	47.08	42.77	44.25
รายได้เพิ่มขึ้น	**33.94**	29.41	24.31	19.19	22.99	35.21	35.82	34.73
เป็นเจ้าของกิจการ	**1.04**	0.74	0.55	1.01	0	1.76	0.80	1.77
ขยายกิจการ	**0.65**	0	0	1.01	2.19	0.21	0.77	0.88
ได้รับการยอมรับ/ยกย่อง	**0.41**	0.74	0	1.01	0	0.21	0.59	0
มีบ้าน/มีรถ	**1.56**	0	3.87	2.02	0	1.83	1.24	2.65
หมดภาระหนี้สิน	**9.64**	6.62	8.29	5.05	2.92	8.57	11.16	8.63
บุตรหลานสำเร็จการศึกษา	**5.70**	2.94	3.59	2.02	1.46	4.92	6.69	6.64
อื่น ๆ	**0.23**	0	0	2.02	0.36	0.21	0.18	0.44

3. การได้รับการคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล

ร้อยละ 42.82 ไม่ได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ ร้อยละ 54.36 ไม่ได้เป็นสมาชิกกองทุนที่ดำเนินการโดยภาครัฐ สำหรับความคุ้มครองจากกองทุนที่ดำเนินการโดยภาคเอกชนนั้น ส่วนใหญ่ร้อยละ 71.83 ไม่ได้เป็นสมาชิก และร้อยละ 80.18 ตอบว่าไม่ได้เป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพต่างๆ กลุ่มใดเลย (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 การได้รับความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
ความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ								
ความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการโดยภาครัฐ ที่ท่านได้รับ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)								
ไม่ได้รับความคุ้มครอง	**42.82**	56.03	30.03	73.21	81.52	33.19	43.08	46.17
ผู้ประกันตน ม.39	**1.96**	4.26	0.55	2.68	0.36	0.70	2.47	2.84
ผู้ประกันตน ม.40	**8.62**	9.93	2.20	5.36	1.09	9.60	9.35	9.41
เบี้ยความพิการ	**0.66**	0	0	0.89	0	0.84	0.73	0.66
เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ	**15.58**	21.99	24.24	7.14	3.99	047	14.34	11.60
เบี้ยสวัสดิการแห่งรัฐ	**39.10**	14.89	57.30	12.50	13.04	47.32	38.45	33.92
กองทุนที่ดำเนินการโดยภาครัฐที่ท่านเป็นสมาชิก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)								
ไม่ได้เป็นสมาชิก	**54.36**	73.05	90.63	82.14	83.70	48.71	48.61	61.49

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
กองทุนหมู่บ้าน	**42.47**	26.24	9.37	16.07	15.94	49.69	46.95	35.89
การทุนการออมแห่งชาติ (กอช.)	**4.36**	0.71	0	1.79	0.72	2.23	6.05	4.16
กองทุนเพื่อผู้รับงานไปทำที่บ้าน	**0.48**	0	0	0	0	0.63	0.60	0
ความคุ้มครองและหลักประกันทางสังคมที่ดำเนินการด้วยตนเอง/รวมกลุ่มดำเนินการ								
กองทุนที่ดำเนินการโดยภาคเอกชนที่ท่านเป็นสมาชิก (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)								
ไม่ได้เป็นสมาชิก	**71.83**	85.11	93.11	83.04	92.39	68.89	69.21	66.96
การทำประกันชีวิต	**12.12**	5.67	2.48	5.36	3.26	9.60	15.69	6.56
กลุ่มสัจจะออมทรัพย์	**17.89**	8.51	4.41	10.71	4.35	23.24	17.54	27.57
การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพต่าง ๆ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)								
ไม่ได้เป็นสมาชิก	**80.18**	92.91	96.69	85.71	92.75	75.50	79.27	76.59
OTOP	**2.23**	0.71	0.55	0	1.45	1.67	2.86	1.53
วิสาหกิจชุมชน	**2.85**	1.42	0.28	1.79	0.36	2.44	3.40	3.72
กลุ่มเกษตรกรปลูกพืช	**13.81**	2.84	1.93	13.39	5.07	20.39	13.17	16.63
กลุ่มเกษตรกรเลี้ยงสัตว์	**3.87**	1.42	0.28	0	0.36	3.27	4.78	4.81
กลุ่มเกษตรกรทำประมงน้ำจืด	**0.39**	0.71	0	0	0	0.35	0.34	1.53
กลุ่มเกษตรกรทำประมงทะเล	**0.12**	0.71	0.55	0	0	0.07	0.03	0.66
กลุ่มเกษตรเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	**0.15**	0	0	0	0	0.07	0.21	0.22

4. ปัญหาด้านแรงงานของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล

ส่วนใหญ่ร้อยละ 65.92 ตอบว่าไม่มีปัญหาด้านแรงงาน สำหรับคนที่ตอบว่ามีปัญหาด้านแรงงาน พบว่าส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องการไม่มีงานทำอย่างต่อเนื่อง ร้อยละ 63.33 รองลงมา ได้แก่ ขาดทักษะฝีมือทั่วไป ร้อยละ 32.68 ค่าตอบแทน ร้อยละ 29.50 ขาดทักษะฝีมือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม ร้อยละ 13.80 และปัญหาด้านการรวมกลุ่มอาชีพ ร้อยละ 13.71 ตามลำดับ (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 ปัญหาด้านแรงงานของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
ปัญหาด้านแรงงานของท่านในปัจจุบัน								
ไม่มีปัญหา	**65.92**	79.43	77.69	80.36	78.26	61.31	64.17	70.68
ไม่มีงานทำอย่างต่อเนื่อง	**63.33**	34.48	45.68	54.55	86.67	69.06	62.07	60.45
ขาดทักษะฝีมือทั่วไป	**32.68**	3.45	39.51	36.36	73.33	29.68	32.78	27.61
ขาดทักษะฝีมือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม	**13.80**	0	1.23	13.64	50.00	8.09	15.52	14.18
ปัญหาด้านการรวมกลุ่มอาชีพ	**13.71**	10.34	14.81	13.64	33.33	14.03	11.24	29.10
ไม่มีความปลอดภัยในการทำงาน	**5.79**	10.34	1.23	0	16.67	6.29	5.29	6.72

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
ไม่รู้สิทธิด้านกฎหมาย	**8.71**	20.69	4.94	50.00	21.67	4.86	8.19	17.16
สภาพแวดล้อมในการทำงาน	**6.50**	13.79	3.70	4.55	10.00	5.22	6.31	12.69
ค่าตอบแทน	**29.50**	55.17	8.64	40.91	8.33	34.71	29.15	26.12

5. ความต้องการการช่วยเหลือจากภาครัฐของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล

ส่วนใหญ่ร้อยละ 70.07 ไม่เคยใช้บริการหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงาน สำหรับผู้ที่เคยใช้บริการฯ ส่วนใหญ่ใช้บริการสำนักงานแรงงานจังหวัด/ศูนย์บริการร่วมกระทรวงแรงงาน สำนักงานประกันสังคมจังหวัด/ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนงาน สถาบัน/ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด สำนักงานจัดหางานจังหวัด/ศูนย์ข่าว และสำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด/ศูนย์ความปลอดภัยในการทำงาน ตามลำดับ (ตารางที่ 16)

เมื่อพิจารณาความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ 5 ลำดับแรก ต้องการสนับสนุนอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด ร้อยละ 91.62 รองลงมา ได้แก่ ทุนในการประกอบอาชีพ ร้อยละ 91.53 ความต่อเนื่องในการทำงาน ร้อยละ 90.79 ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น/เป็นธรรม ร้อยละ 89.09 และต้องการอาชีพเสริม ร้อยละ 88.83 ตามลำดับ (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 16 การใช้บริการหน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

รายการ	รวม	ภูมิภาค						
		กทม.และปริมณฑล	ภาคกลาง	ภาคตะวันออก	ภาคตะวันตก	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
หน่วยงานสังกัดกระทรวงแรงงานที่ท่านเคยใช้บริการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)								
ไม่เคยใช้บริการ	**70.07**	91.49	94.21	76.79	81.52	76.48	63.26	72.87
สำนักงานแรงงานจังหวัด/ศูนย์บริการร่วมกระทรวงแรงงาน	**55.84**	33.33	19.05	34.62	80.39	70.71	53.82	41.13
สำนักงานจัดหางานจังหวัด/ศูนย์ข่าว	**27.34**	33.33	47.62	53.85	70.59	16.86	28.71	12.90
สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัด/ศูนย์ความปลอดภัยในการทำงาน	**18.98**	16.67	4.76	7.69	45.10	21.01	18.81	9.68
สำนักงานประกันสังคมจังหวัด/ศูนย์ฟื้นฟูสมรรถภาพคนงาน	**35.40**	58.33	33.33	11.54	29.41	24.85	38.40	35.48
สถาบัน/ศูนย์พัฒนาฝีมือแรงงานจังหวัด	**28.45**	41.67	9.52	11.54	9.80	32.54	27.37	42.74

ตารางที่ 17 ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ		รวม	ภูมิภาค						
			กทม.และปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
1. หางานทำในประเทศ	ต้องการ	**74.63**	30.00	63.55	52.53	83.81	69.87	82.06	57.18
	ไม่ต้องการ	**25.37**	70.00	36.45	47.47	16.19	30.13	17.94	42.82
2. หางานทำในต่างประเทศ	ต้องการ	**58.15**	20.00	55.69	42.22	77.73	47.24	64.72	43.07
	ไม่ต้องการ	**41.85**	80.00	44.31	57.78	22.27	52.76	35.28	56.93
3. อาชีพเสริม	ต้องการ	**88.83**	39.60	92.22	53.33	87.85	87.04	92.97	82.67
	ไม่ต้องการ	**11.17**	60.40	7.78	46.67	12.15	12.96	7.03	17.33
4. พัฒนาฝีมือทั่วไป	ต้องการ	**87.47**	33.66	91.59	51.69	86.64	84.34	92.12	80.94
	ไม่ต้องการ	**12.53**	66.34	8.41	48.31	13.36	15.66	7.88	19.06
5. พัฒนาทักษะฝีมือด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม	ต้องการ	**85.19**	31.31	91.62	52.22	87.04	78.70	90.60	76.98
	ไม่ต้องการ	**14.81**	68.69	8.38	47.78	12.96	21.30	9.40	23.02
6. การรวมกลุ่มอาชีพ	ต้องการ	**86.58**	32.67	91.59	56.67	89.43	81.67	90.93	81.89
	ไม่ต้องการ	**13.42**	67.33	8.41	43.33	10.57	18.33	9.07	18.02
7. ความคุ้มครองความปลอดภัยในการทำงาน	ต้องการ	**87.39**	35.00	92.71	51.69	90.28	82.38	92.27	80.60
	ไม่ต้องการ	**12.61**	65.00	7.29	48.31	9.72	17.62	7.73	19.40
8. ความรู้ด้านกฎหมาย	ต้องการ	**87.33**	35.71	93.31	52.18	91.09	82.13	92.09	80.05
	ไม่ต้องการ	**12.67**	64.29	6.69	47.19	8.91	17.87	7.91	19.95
9. แก้ไขสภาพแวดล้อมในสถานที่ทำงาน	ต้องการ	**86.66**	34.69	91.24	55.56	90.65	81.40	91.54	79.00
	ไม่ต้องการ	**13.34**	65.31	8.76	44.44	9.35	18.60	8.46	21.00
10. ค่าตอบแทนเพิ่มขึ้น/เป็นธรรม	ต้องการ	**89.09**	39.80	92.15	52.22	91.09	86.13	93.44	82.91
	ไม่ต้องการ	**10.91**	60.20	7.85	47.78	8.91	13.87	6.56	17.09
11. ให้ข้อมูลข่าวสารด้านแรงงาน	ต้องการ	**88.60**	40.63	93.35	52.22	90.69	84.63	92.96	82.46
	ไม่ต้องการ	**11.40**	59.38	6.65	47.78	9.31	15.37	7.04	17.54
12. ทุนในการประกอบอาชีพ	ต้องการ	**91.53**	47.92	94.28	57.78	90.73	89.15	95.33	87.50
	ไม่ต้องการ	**8.47**	52.08	5.72	42.22	9.27	10.85	4.67	12.50

ความต้องการความช่วยเหลือจากภาครัฐ		รวม	ภูมิภาค						
			กทม.และปริมณฑล	กลาง	ตะวันออก	ตะวันตก	เหนือ	ตะวันออกเฉียงเหนือ	ใต้
13. ความต่อเนื่องในการทำงาน	ต้องการ	**90.79**	49.46	93.99	53.33	90.20	89.22	94.59	84.63
	ไม่ต้องการ	**9.21**	50.54	6.01	46.67	9.80	10.78	5.41	15.37
14. สนับสนุนอาชีพเกษตรกรรม	ต้องการ	**91.62**	37.78	94.35	57.89	91.02	91.12	95.31	85.89
	ไม่ต้องการ	**8.38**	62.22	5.65	42.11	8.98	8.88	4.69	14.11

6. การมีสวัสดิการและรายได้ที่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล

พบว่า กลุ่มแรงงานที่ได้รับสวัสดิการจะมีความแตกต่างของจำนวนแรงงานที่มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย กับจำนวนแรงงานที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายในจำนวนที่น้อยกว่ากลุ่มแรงงานที่ไม่ได้รับสวัสดิการอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ กลุ่มแรงงานที่ได้รับสวัสดิการมีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ร้อยละ 27.60 และมีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ร้อยละ 72.40 ผลต่างร้อยละ 44.80 กลุ่มแรงงานที่ไม่ได้รับสวัสดิการมีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ร้อยละ 14.25 รายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ร้อยละ 85.75 ผลต่างมากกว่าถึงร้อยละ 71.50 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการที่แรงงานนอกระบบไม่ได้รับสวัสดิการยิ่งเป็นการสร้างความเหลื่อมล้ำให้เกิดขึ้นในกลุ่มที่ไม่ได้รับสวัสดิการด้วยกันเอง

เมื่อพิจารณาตามภูมิภาค พบว่า เกือบทุกภาคในกลุ่มแรงงานที่ได้รับสวัสดิการส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลต่างระหว่างรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย กับรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายสูงสุด ร้อยละ 55.06 รองลงมา ได้แก่ ภาคเหนือ ภาคตะวันออก ภาคกลาง และภาคใต้ ตามลำดับ ยกเว้น ภาคตะวันตก และกรุงเทพมหานครและปริมณฑลที่มีรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย ส่วนกลุ่มแรงงานที่ไม่ได้รับสวัสดิการนั้น พบว่า ทุกภาคส่วนใหญ่มีรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่าย โดยภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลต่างระหว่างรายได้เพียงพอกับค่าใช้จ่าย กับรายได้ไม่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายสูงสุด ร้อยละ 78.26 รองลงมา ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออก กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคใต้ และภาคตะวันตก ตามลำดับ (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 การมีสวัสดิการและรายได้ที่เพียงพอกับค่าใช้จ่ายของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค (ร้อยละ)

กลุ่มอาชีพ/ภูมิภาค	ได้รับสวัสดิการ			ไม่ได้รับสวัสดิการ		
	รายได้เพียงพอ (1)	รายได้ไม่เพียงพอ (2)	ผลต่าง (1)-(2)	รายได้เพียงพอ (1)	รายได้ไม่เพียงพอ (2)	ผลต่าง (1)-(2)
แรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล	**27.60**	**72.40**	**-44.80**	**14.25**	**85.75**	**-71.50**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	54.69	45.31	9.38	23.08	76.92	-53.84
ภาคกลาง	30.54	69.40	-38.86	17.24	82.76	-65.52
ภาคตะวันออก	27.45	72.55	-45.10	20.00	80.00	-60.00
ภาคตะวันตก	61.28	38.72	22.56	40.00	60.00	-20.00
ภาคเหนือ	26.00	74.00	-48.00	17.68	82.32	-64.64
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	22.47	77.53	-55.06	10.87	89.13	-78.26
ภาคใต้	42.44	57.56	-15.12	23.75	76.25	-52.50

7. ผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบ กลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตรวม 8 ด้าน ของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล อยู่ที่ 53.34 คะแนน เมื่อพิจารณารายภูมิภาค พบว่า ภาคกลางมีดัชนีคุณภาพชีวิตรวม 8 ด้าน สูงสุด 64.38 คะแนน รองลงมา ได้แก่ ภาคใต้ 61.06 คะแนน กรุงเทพมหานครและปริมณฑล 59.34 คะแนน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 55.00 คะแนน ภาคเหนือ 53.07 คะแนน ภาคตะวันออก 43.28 คะแนน และภาคตะวันตก 35.87 คะแนน ตามลำดับ (ตารางที่ 19)

ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน พบว่า ด้านสุขภาพมีคะแนนสูงที่สุด (62.84 คะแนน) รองลงมา ได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม (62.72 คะแนน) ด้านความพร้อมและศักยภาพ (61.96 คะแนน) ด้านเศรษฐกิจ (60.80 คะแนน) ความปลอดภัย (58.17 คะแนน) ด้านสังคม (55.49 คะแนน) ด้านอื่นๆ (54.28 คะแนน) และให้คะแนนด้านการทำงานน้อยที่สุด (53.81 คะแนน) ตามลำดับ โดยให้น้ำหนักกับคุณภาพชีวิตด้านสังคมมากที่สุด (ร้อยละ 23.66) รองลงมา ได้แก่ ด้านการทำงาน (ร้อยละ 21.95) ด้านอื่นๆ (ร้อยละ 12.57) ด้านความปลอดภัย (ร้อยละ 10.36) ด้านเศรษฐกิจ (ร้อยละ 8.95) ด้านความพร้อมและศักยภาพ (ร้อยละ 8.17) ด้านสุขภาพ (ร้อยละ 7.42) และให้น้ำหนักด้านสภาพแวดล้อมน้อยที่สุด (ร้อยละ 6.91) ตามลำดับ (ตารางที่ 20)

ผลการเปรียบเทียบดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาลระหว่างปี 2563 และปี 2564 พบว่า ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตในภาพรวมปี 2564 เพิ่มขึ้นจากปี 2563 โดยดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตทั้ง 8 ด้าน ของกลุ่มแรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาลเพิ่มขึ้นทุกด้านเมื่อเปรียบเทียบกับปีก่อน (แผนภาพที่ 1)

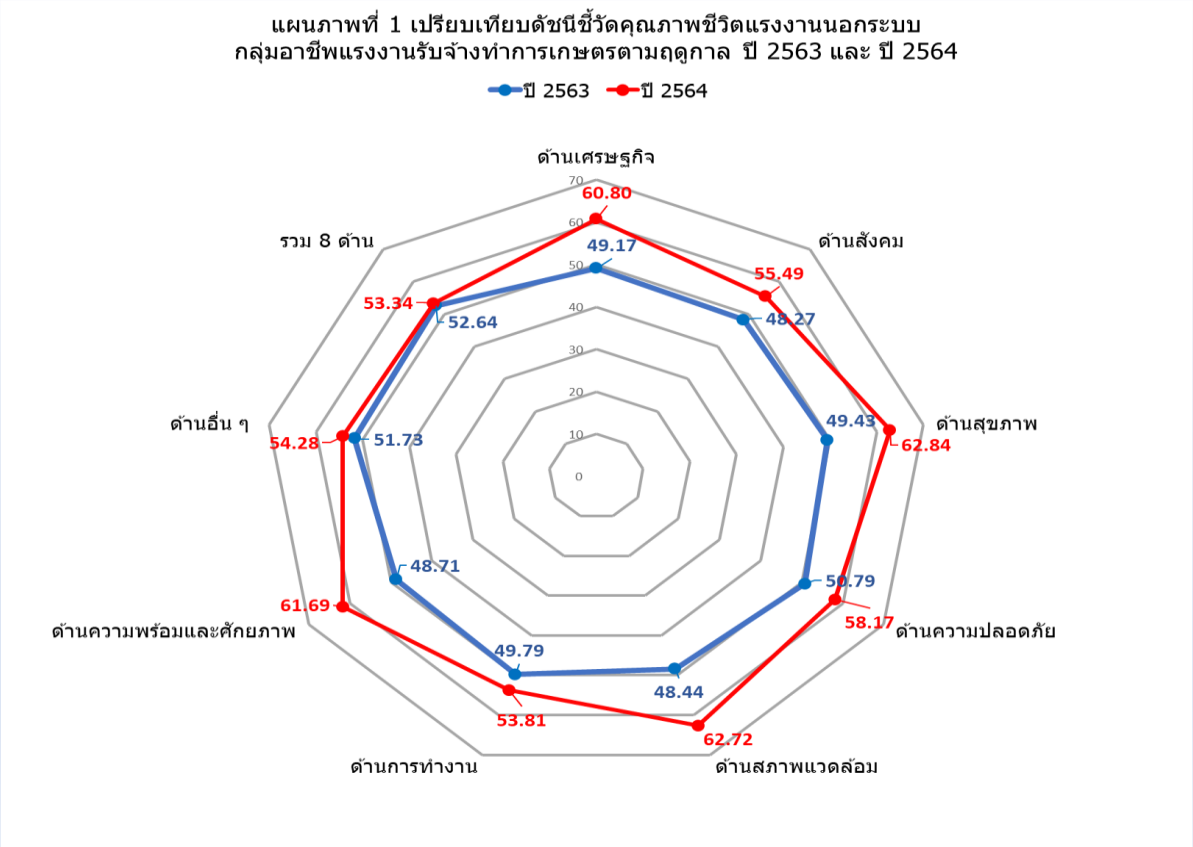

เมื่อพิจารณาคุณภาพชีวิตในภาพรวมเป็นรายภูมิภาคเปรียบเทียบระหว่างปี 2563 และปี 2564 พบว่า ปี 2564 แรงงานนอกระบบกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล ส่วนใหญ่เกือบทุกภูมิภาค มีคุณภาพชีวิตดีขึ้นกว่าปีก่อน ยกเว้น ภาคตะวันตกที่แรงงานมีคุณภาพชีวิตลดลงจากปีก่อน โดยปี 2564 อยู่ที่ 35.87 คะแนน จาก 40.88 คะแนน ในปี 2563 (แผนภาพที่ 2)

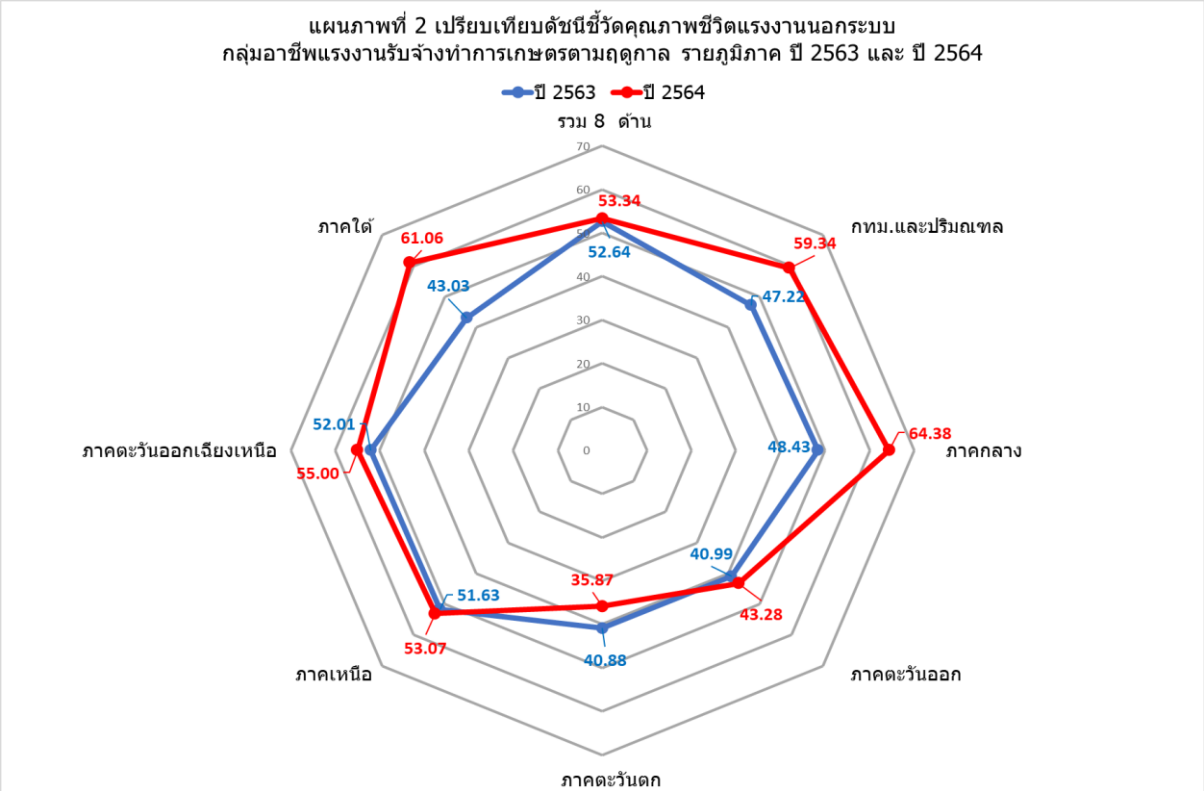

ตารางที่ 19 ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตรวม 8 ด้าน ของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค (คะแนน)

ปีที่สำรวจ	ปี 2563	ปี 2564
ดัชนีคุณภาพชีวิต รวม 8 ด้าน	**52.64**	**53.34**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	47.22	59.34
ภาคกลาง	48.43	64.38
ภาคตะวันออก	40.99	43.28
ภาคตะวันตก	40.88	35.87
ภาคเหนือ	51.63	53.07
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	52.01	55.00
ภาคใต้	43.03	61.06

ตารางที่ 20 ดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแต่ละด้านของกลุ่มอาชีพแรงงานรับจ้างทำการเกษตรตามฤดูกาล จำแนกตามภูมิภาค

ปีที่สำรวจ	ปี 2563		ปี 2564	
ดัชนีคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน/ภูมิภาค	**คะแนน**	**น้ำหนัก (ร้อยละ)**	**คะแนน**	**น้ำหนัก (ร้อยละ)**
ด้านเศรษฐกิจ	**49.17**	**8.63**	**60.80**	**8.95**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	43.92	9.94	58.29	10.61
ภาคกลาง	44.28	7.93	75.88	7.68
ภาคตะวันออก	37.00	12.74	43.38	5.37
ภาคตะวันตก	34.54	10.23	46.86	4.62
ภาคเหนือ	44.12	8.80	58.86	9.01
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	40.50	6.68	56.75	10.29
ภาคใต้	40.06	8.26	60.78	12.94
ด้านสังคม	**48.27**	**6.85**	**55.49**	**23.66**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	43.90	5.69	58.82	6.36
ภาคกลาง	44.67	10.00	75.81	6.60
ภาคตะวันออก	30.03	5.54	47.24	33.72
ภาคตะวันตก	43.94	22.46	34.88	8.67
ภาคเหนือ	45.96	10.58	56.68	12.51
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	50.74	12.92	61.98	6.71
ภาคใต้	40.67	10.93	61.36	6.89
ด้านสุขภาพ	**49.43**	**23.20**	**62.84**	**7.42**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	43.55	5.14	55.87	13.22
ภาคกลาง	46.20	12.76	70.96	12.25
ภาคตะวันออก	46.55	32.66	40.30	9.34
ภาคตะวันตก	34.57	6.83	44.54	5.78
ภาคเหนือ	56.79	22.42	59.88	7.38
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	47.34	10.53	57.49	24.62
ภาคใต้	40.40	13.28	62.51	10.80

ปีที่สำรวจ	ปี 2563		ปี 2564	
ดัชนีคุณภาพชีวิตแต่ละด้าน/ภูมิภาค	คะแนน	น้ำหนัก (ร้อยละ)	คะแนน	น้ำหนัก (ร้อยละ)
ด้านความปลอดภัย	**50.79**	**10.67**	**58.17**	**10.36**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	44.12	22.44	57.62	7.25
ภาคกลาง	44.89	6.78	73.52	5.38
ภาคตะวันออก	34.16	9.68	41.38	7.41
ภาคตะวันตก	35.55	5.41	45.74	5.12
ภาคเหนือ	42.73	6.64	60.38	6.88
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	43.05	8.47	59.85	8.80
ภาคใต้	41.20	7.41	57.83	21.17
ด้านสภาพแวดล้อม	**48.44**	**6.34**	**62.72**	**6.91**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	43.62	6.62	58.88	27.13
ภาคกลาง	45.90	5.47	64.95	19.26
ภาคตะวันออก	30.35	6.42	42.59	6.47
ภาคตะวันตก	34.64	7.90	31.45	18.58
ภาคเหนือ	46.93	12.67	58.19	10.57
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	41.71	7.59	54.44	12.47
ภาคใต้	41.34	6.41	61.54	7.40
ด้านการทำงาน	**49.79**	**23.55**	**53.81**	**21.95**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	52.86	29.14	59.39	21.40
ภาคกลาง	50.72	28.68	61.44	33.43
ภาคตะวันออก	41.23	20.60	40.86	19.31
ภาคตะวันตก	45.40	28.15	43.65	38.62
ภาคเหนือ	57.98	23.77	50.20	21.38
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	50.97	24.25	55.02	21.87
ภาคใต้	44.96	25.68	60.44	23.63
ด้านความพร้อมและศักยภาพ	**48.71**	**7.75**	**61.69**	**8.17**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	43.89	7.72	56.31	8.13
ภาคกลาง	45.36	6.78	74.32	9.45
ภาคตะวันออก	31.42	7.29	43.37	5.84
ภาคตะวันตก	34.14	5.97	41.66	6.82
ภาคเหนือ	43.40	7.96	60.00	8.18
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	39.91	6.18	60.91	8.01
ภาคใต้	41.42	5.96	61.88	8.18
ด้านอื่น ๆ	**51.73**	**13.02**	**54.28**	**12.57**
กรุงเทพมหานครและปริมณฑล	43.07	13.31	59.40	5.90
ภาคกลาง	49.71	22.38	74.06	5.59
ภาคตะวันออก	29.69	5.07	38.43	12.54
ภาคตะวันตก	36.14	13.04	32.50	11.79
ภาคเหนือ	43.18	7.17	52.23	24.10
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	51.83	23.38	61.66	7.24
ภาคใต้	44.44	22.07	62.11	8.99

บรรณานุกรม

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน และสำนักงานศูนย์วิจัยและให้คำปรึกษาแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2562). **รายงานฉบับสมบูรณ์ (FINAL REPORT) โครงการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบและสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2562.**

สำนักงานปลัดกระทรวงแรงงาน. **รายงานผลการจัดทำดัชนีชี้วัดคุณภาพชีวิตแรงงานนอกระบบและสำรวจข้อมูลแรงงานนอกระบบ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2564.**